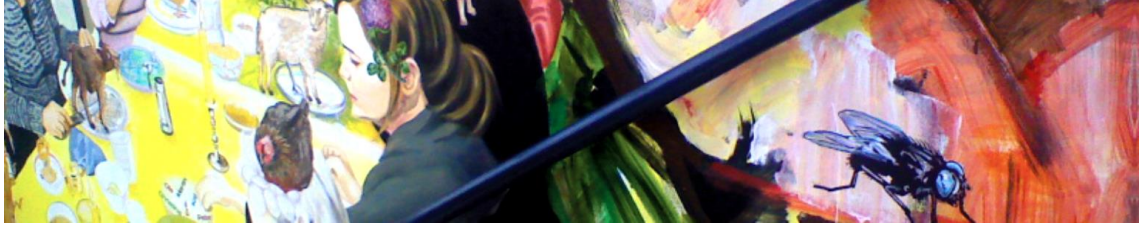

SKOLE-KIRKE-SAMARBEJDET
i Sydthy, Thisted og Morsø Provstier

EsbjergEvangeliet

Er Noas ark en bus? Fristes Jesus i et villakvarter? Hvad er barmhjertighed? Er Job afrikaner? Ved Alber Einstein, om Gud spiller med terninger?

Esbjerg-evangeliet, der er malet af Erik Hagens, er et 40 meter langt vægmaleri. Værkets størrelse og detaljerighed minder lidt om livet; man kan ikke overskue det hele på én gang og søger de store linjer. Men bag ved dem ligger der en masse små fortællinger, som er byggestenene til et liv.

Esbjerg-evangeliet er et spejlbillede af Danmark i dag og samtidig en skildring af et liv fra ende til anden. Flettet ind i maleriets motiver finder man cirka 150 bibelcitater.

Betydningen opstår i et samspil mellem billede og tekst. Esbjergevangeliet er altså vores historie sat i relief af Bibelens fortællinger. Maleriet skaber med sine humoristiske og provokerende billeder en fortælling, som man kan gå på vandring i og fortælle med på.

Metodiske overvejelser

Introduktion: Den fortællende form

I flere og flere sammenhænge er man blevet opmærksom på, at de ting vi husker bedst, er dem vi har hørt gennem en god fortælling. Når vi hører en god fortælling er vi opmærksomme. Og hvis vi desuden på forskellig vis selv bliver inddraget i fortællingen - ved for eksempel selv at få spørgsmål om, hvordan vi ville have det i en given situation - så bliver vores identifikation og indlevelse så meget desto større. Det faglige stof glemmes ikke, når man arbejder med fortælling. Det bliver tværtimod levendegjort ved at blive sat ind i en konkret sammenhæng. Fortællingerne kan selvfølgelig ikke stå alene, men skal suppleres af analyse, tolkning, begrebsarbejde, diskussion og andre arbejdsformer. Men fortælling er – sammen med billedlæsning - den metodiske krumtap i dette materiale.

Hele Esbjerg-evangeliet er bygget op omkring historiefortælling. Historier fra Bibelen og historier fra vores nutidige hverdagsliv.

Baggrund

Erik Hagens og Esbjerg-evangeliet

Kunstneren Erik Hagens (f. 1940) havde fået en opgave af Statens Kunstfond. Han skulle udsmykke en lang, høj, rund væg (rotunde) i en ny bygning i Esbjerg. Fra det øjeblik han modtog opgaven, tænkte han over, hvordan billedet skulle se ud. Som kunstner kunne han vælge lige, hvad han ville – og han ønskede at vælge det helt rigtige. Hvor han stod og gik, brød han sit hoved med hvilket motiv, han skulle fordybe sig i. Han bladrede igennem det billedkatalog, han gemte i hovedet. Alle mennesker gemmer på et indre billedkatalog, der rummer alle de billeder, de har set i tidens løb. Han så billeder for sig af store malere som Van Gogh, William Blake eller af den danske maler Thorvald Hagedorn-Olsen (1902-1996). Hagedorn-Olsen havde udsmykket Rådhushallen i Århus i 1940'erne. Udsmykningen forestiller en masse badende mennesker, men under den umiddelbare overflade ligger der en række symboler på byen Århus: en havneby, en by i udvikling, en by med et universitet, med kunst og kultur og meget andet. Således blev vægmaleriet et Århus-billede eller et danmarksbillede af, hvordan Danmark så ud i 40'erne. Midt i billedet er der en kvinde med et lille barn, som flere hænder rækker ud efter. Barnet er symbol på fremtiden, som byen med dens mennesker er på vej ind i.

Det var noget i den stil Erik Hagens også ønskede at begive sig ud i – et danmarksbillede. Et billede der kunne være et spejl for nutiden. Så kunne eftertiden se, hvordan Danmark så ud anno 2005, men vigtigst var det, at de mennesker, der lever nu, ville kunne se sig selv og deres samtid.

På en togtur til Østrig hvor Erik Hagens sad og kiggede ud af vinduet – så på bjerge og dale – kom ideen til ham. På den togtur slog det ham, at han ville bruge Bibelens fortællinger til sit danmarksbillede. Sådan er det til tider, når man længe har grundet over en udfordring, man ikke har vidst, hvordan man skulle løse. Så kommer ideen pludselig til en, sådan som det skete for Erik Hagens. Det var egentligt underligt, at netop han skulle tænke på at bruge Bibelen i sit billede. For han mente ikke, at han troede på Gud og kom heller ikke meget i kirken – men alligevel var det for ham, som om Bibelen havde en særlig fortælling, som han måtte bruge.

Malestil

Erik Hagens fortællestil kan sammenlignes med de sydamerikanske murmaleres. Den mest kendte murmaler er mexicaneren Diego Rivera (1886-1957), som i øvrigt var gift med kunstneren Frida Kahlo. Diego Riveras billeder er figurative og i sit billedsprog let tilgængelige. Der ligger en politisk dagsorden bag hans murmaleries, og som Erik Hagens, er han optaget af at vi, der ser på billedet, bliver klogere på verden omkring os – at vi bliver oplyste. Kunstnerne vil have os til at gå mere vidende fra billedet, end da vi kom til det, og de vil have os til at tage stilling til verden omkring os.

Der er ligeledes et slægtskab mellem Esbjerg-evangeliet og kunstneren Bjørn Nørgaards elleve gobeliner over danmarkshistorien. Gobelinerne blev påbegyndt i 1990 og blev færdiggjort til

dronning Margrethe II's 60 års fødselsdag den 16.april 2000. De hænger i dag i Riddersalen på Christiansborg. Et fællestræk for gobelinerne og Esbjerg-evangeliet er, at de har en figurativ fortællestil. Men hvor gobelinerne er optaget af de historiske perioder i danmarkshistorien, er Esbjerg-evangeliets ærinde at forholde sig til vores nutid og at give beskueren et spejl i hånden.

Kunsten at fortælle i billeder

Erik Hagens begyndte i sin ungdom med at male abstrakte billeder. Men da han var i 30'erne, blev han optaget af at male billeder, man kunne se, hvad forestillede, og som fortalte en historie.

Han viser et stort politisk engagement i sine billeder, og med humor i penslen har han fortolket bylivet med butikker, stilladser, kraner og forlystelsessteder.

I sine billeder er han god til at indkredse de muntre, tragiske, uhyggelige og sindsoprivende ting, der foregår bag facaden. Den frodige fortællelyst, som Erik Hagens folder ud foran os, er der kun få andre kunstnere, der gør brug af i nutiden.

Idealisten Jesus

Erik Hagens er optaget af at vise mennesket Jesus. Han beundrer ham for hans holdninger og mod til at gå på tværs af den almindeligt vedtagne mening.

”Jeg bruger bibelhistorien som påskud til at skildre noget, jeg altid har været stærkt optaget af: Det gode og det onde, slet og ret. Jeg tror ikke på Jesus. Men jeg beundrer ham som en revolutionær med en høj etik, som et handlingsmenneske, der revsede og ville forandre den herskende orden...”

Erik Hagens, Politiken 4.juni 2005

Han ser Jesus som en skarp, uforudsigelig og kontroversiel personlighed – en samfundsforandrer.

Jesus gik ikke på kompromis med kernen i sine synspunkter. Det var, at Gud tager imod mennesker. Gud moraliserer ikke – tværtimod siger han: Hvis du kan hjælpe en syg, selv om det er sabbat (fridag), så gør det. Hvis du har fejlet, så se det i øjnene og bliv tilgivet. Hvis du bliver optaget af andres fejl, så vend blikket mod dig selv og læg dine egne fejltrin frem i stedet for andres. Det var de holdninger og den kompromisløshed, der til sidst betød døden for Jesus. Og det er den kompromisløshed, der fascinerer Erik Hagens.

Esbjerg-evangeliet er derfor også en kritik af nutidens tendens til selv-godhed og væren-sig-selv-nok. Det ses blandt andet på billedets store ligusterhæk, som er klippet, så der står skrevet: Pas dig selv. Der er ved ligusterhækken en reference til Lukasevangeliet 4,16-30, hvor Jesus vender hjem til sin fødeby Nazaret. Han taler i synagogen, og folk viser ham mistro iblandet en smule misundelse – ”for han er jo blot tømreren og Marias søn” – og så kan det ikke være rigtigt, at han taler så vise ord. Jesus gør ikke noget for at leve op til de rygter om ham, der er løbet forud,

så han helbreder ikke og udfører ikke mirakler, mens han er dér. Undere og mirakler er ikke til for at bevise noget, men for at hjælpe. Men folk i Nazaret bliver vrede på ham, og Jesus konstaterer, at ingen profet er anerkendt i sin hjemby.

Ligusterhækken i Erik Hagens billede er symbol på vort lands udstrakte parcelhusområder, hvor hækken er grænsen til omverdenen – og det kan begrænse udsynet og være indskrænkende for perspektivet. Når Erik Hagens sammenstiller fortællingen om Jesus i Nazaret med billedet af ligusterhækken og ordene ”Pas dig selv”, spørger han os, om vi også i dag miskender vor tids profeter, fordi vi ikke kan tro, at verden rækker videre ud end til ligusterhækkens grænse. Han spørger, om vi med en kold skulder og ordene ”Pas dig selv” afviser det, vi ikke kan forstå og det, vi ikke kan få beviser på.

Fortællespor

Der er ca. 150 bibelhenvísninger i billedtæppet, så det er naturligvis uoverkommeligt at nå dem alle på et besøg på to lektioners varighed.

Undervisningen vil bestå af en kort introduktion, hvorefter elever i par skal arbejde med billedtæppet vha. arbejdskort. Arbejdskortene vil tage udgangspunkt i flg. bibelske fortællinger (det er IKKE nødvendigt, at eleverne kender dem):

- Uddrivelsen af Paradiset, 1. Mosebog kapitel 3
- Kain og Abel, 1. Mosebog kapitel 4
- Babelstårnet, 1. Mosebog kapitel 11
- Jakobstigen, 1. Mosebog kapitel 28, vers 10-22
- Den brændende tornebusk, 2. Mosebog kapitel 3-4
- Dansen om guldkalven, 2. Mosebog kapitel 32
- Jerikos mure falder, Josvabogen kapitel 6
- Bebudelsen, Lukasevangeliet kapitel 1, vers 26-56
- Jesu fødsel, Lukasevangeliet kapitel 2, vers 1-21
- De vise mænd, Matthæusevangeliet kapitel 2, 1-12
- Flugten til Egypten, Matthæusevangeliet kapitel 2, 13-15
- Jesu fristelse i ørkenen, Matthæusevangeliet kapitel 4, 1-11
- Bjergprædiken, Matthæusevangeliet kapitel 5-7
- Den barmhjertige samaritaner, Lukasevangeliet kapitel 10, vers 25-37
- Den gældbundne tjener, Matthæusevangeliet kapitel 18, vers 21-35
- Den fortabte søn, Lukasevangeliet kapitel 15, 11-32
- De betroede talenter, Matthæusevangeliet kapitel 25, vers 14-30
- Den sidste nadver, Matthæusevangeliet kapitel 22, 7-23
- Påskemorgen, Matthæusevangeliet kapitel 24, 1-12